

Вступ

Багатство і велич нашої богослужбової традиції проявляється в піснеспівах її богослужінь. А яка “їхня велич” була під час запровадження християнства? Саме пошук відповіді на це запитання дав поштовх до вибору теми дипломної роботи. Дана тема є актуальною у питанні відродження Київської традиції, а докладніше - її співу. Великий вклад в її дослідженні зробив о.Василій Металлов у праці “Богослужбное пение русской церкви в период домонгольский, по историческим, археологическим и палеонтологическим данным.”

Ціллю дипломної роботи є через дослідження о.В. Металлова наблизитись до пізнання старокиївського богослужбового співу, а значить - до витоків усієї Київської пісенної культури. В роботі ми зупиняємося і вивчаємо його дослідження, порівнюючи з працями інших науковців. Це спробуємо виконати методом синтезу досліджень на дану тему та аналізу текстів самого автора.

У цій дипломній використовуються музичні терміни. В основному вони пояснюються під час праці.

Про церковний спів на Україні в його початках є різні думки. Публікації на тему первісного християнства дають тільки натяки про церковний спів, які опираються в більшості на літописних згадках, або просто на припущеннях, тому що історичних джерел вже немає.

Дана праця буде складатися з двох розділів. У першому розділі, який містить три пункти, спробуємо дослідити богословські та історичні початки церковного співу на Україні. У першому пункті розкриємо і проаналізуємо богословське розуміння співу. Цей пункт буде опиратися в основному на конспект лекцій о. Мирона Бендика, тому що Металлов нічого на цю тему не говорить. На нашу думку цей пункт дасть світло у розумінні не тільки розвитку, але самої сутності співу. У другому пункті ми будемо говорити про хрещення Русі, але він не буде розкривати цей процес з історичної перспективи, лише в якій мові та формі відбувались перші Літургії та богослужіння в той час на наших теренах. Третій пункт відкриватиме ще одну ділянку: з чого і яким чином співали під час богослужіння та спробуем відкрити місце інших культур у формуванні як співу так і перших спроб знаменного запису.

У другому розділі спробуємо проаналізувати вже сам розвиток богослужбового співу. Цей розділ також складатиметься з трьох пунктів. Перший пункт буде присвячений раннім співцям. Україна давно славилася своєю пісенною культурою. Але наскільки наші предки зуміли сприйняти нові наспіви та чи вони були до кінця для них новими. Також досліджуватимемо формування півчних “демественних” хорів. У другому пункті розкриємо значення Києво-Печерського монастиря в історії співу та значення перших уставів згідно яких відбувались богослужіння. Третій пункт відкриватиме все надбання вже сформованого українського знаменного співу, який опісля став базою для українського співу в подальшому розвитку.

Для розкриття даної теми користуємося доступною нам літературою. Дослідження у сфері історії української богослужбової музики не можуть похвалитися великою кількістю літератури. Пишучи працю, ми були обмежені українською та російськомовною літературою, зокрема працями Металлова, Маценка, Антоновича, Федорова та інших. В додатках подаємо таблиці, які взяті із досліджень Металлова і наочно представляють спосіб запису знаменного розспіву.

Висновки

У даній праці було поставлено за мету проаналізувати розвиток українського богослужбового співу в працях В.Металлова. Дана праця є спробою показати, яким саме був спів, хто, з чого і що саме співали на Русі в час прийняття християнства. Руський богослужбовий спів згідно праць цього автора є певним, хоч не до кінця вичерпним викладом даної проблематики. З огляду на це, пропонована праця не претендує на відкриття всієї глибини історії українського богослужбового співу, і швидше є лише заклик до спільної праці над даною проблематикою.

Великий і цінний пласт церковної музики Київської Русі все ще залишається не до кінця дослідженим. Проте, можна з певністю ствердити, що, сприйнявши візантійські, болгарські та інші впливи, київський розспів не тільки залишився самотнім, але й збагачував церковну музику інших народів пісенною сферою.

Новизна праці полягає у ще одній спробі, на основі праць Металлова та дослідників, висвітлити дану проблематику. Праця також може бути використана тими, яких цікавить історія церковного співу.

Церковний спів зветься українським не тільки через вживання його від давніх часів на території України, але через його українську пісенну сутність. У Києві, в духовному центрі українського народу, виник знаменний розспів, а з нього при спів дії народу – Київський розспів.

Дана праця одночасно показує розвиток співу нашої Київської традиції та дає можливість відчитати його коріння.

Зміст

Вступ	3
Розділ I. Початки церковного співу на Україні.....	5
I.1. Богословське розуміння співу.....	5
I.2. Богослужіння і богослужбовий спів у зв'язку з хрещенням Русі.....	9
I.3. Богослужбовий спів Київської Русі у ранній семіографії.....	14
Розділ II. Розвиток богослужбового співу.....	23
II.1. Церковний спів і співці.....	23
II.2. Значення Києва та Києво-Печерського монастиря у розвитку богослужбового співу Русі.....	28
II.3. Формування київського знаменного співу.....	32
Висновки.....	40
Додатки.....	42
Список використаних джерел та літератури.....	47